

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 30-69.

Leto XV.

V Ljubljani, v torek, 1. marca 1932.

Štev. 26.

Smernice naše bodoče gospodarske in finančne politike

Finančni odbor Narodne skupščine, ki je v četrtek končal razpravo o državnem proračunu, je v petek izročil svoje poročilo predsedstvu Narodne skupščine. V njem je točen pregled trenutnega gospodarskega in finančnega položaja v državi ter ugotavlja temeljne smernice naše bodoče finančne politike. Iz poročila posnemamo:

Tudi naša država, kakor vse ostale močnejše agrarne in industrijske države se nahaja v gospodarski krizi, ki je imela pri nas kot direktno posledico padec cen agrarnih pridelkov ter zmanjšanje obsega in vrednosti naše zunanje trgovine. Poleg tega pa so v preteklem letu pod vplivom svetovne gospodarske krize nastopile zmede tudi v bančnem in finančnem svetu ter je bila na ta način gospodarska kriza potencirana še s krizo zaupanja, ki pa danes že popušča.

Stojimo pred celo vrsto velikih vprašanj gospodarske politike. To so predvsem nizke cene agrarnih pridelkov, težkoče pri plasiranju teh pridelkov na inozemskih tržiščih in vprašanje paritete cen med agrarnimi pridelki in industrijskimi proizvodi. Danes, ko so prilike po vsem svetu težke, se nalagajo državi nove dolžnosti, katerih se ne more izogniti. Predvsem je dolžnost države, da skrbi za prehrano pasivnih krajev, pomaga krajem in prebivalstvu, ki so bili prizadeženi od suše, elementarnih neugodov, poplavi itd. Pričeti je treba tudi z repatriacijo naših državljanov iz inozemstva, ki se v vedno večjem številu vračajo v domovino zaradi pomanjkanja dela, ter z intervencijo države v vprašanju cen žitnih proizvodov.

V času, ko so začele cene žitaric naglo padati, je bila prva skrb kraljevske vlade, da na primeren način pomaga poljedelcem, da se njihove izgube zaradi padca cen čim bolj zmanjšajo. Določeno je bilo, da se potom privilegirane družbe za izvoz odkupi po določeni ceni pšenice in da se preko tega društva vrši celokupna izvozna trgovina, da bi se na ta način ponudba na tujih tržiščih uravnovesila. Za ceno velikih izgub, nastalih vsled razlike med nakupno in prodajno ceno, je vlada želela pomagati kmetom. Med tem pa so začele cene žitaric še bolj padati in možnost prodaje se je vse bolj manjšala, ker je bil žitni trg preobložen z velikimi količinami žita. Privilegirana izvozna družba je dobivala s kmetov vedno večje količine, katerih ni mogla prevzeti, ker tolikih količin ni moglo spraviti v denar. Na ta način je postal položaj zelo neugoden ter je treba sedaj resno misliti na primerno

reformo žitnega režima

Toda ni samo vprašanje nizkih cen, marveč prav tako tudi vprašanje plasiranja naših pridelkov v inozemstvu največje važnosti. V sedanjih prilikah, ko je protekcionizem zavzel tako velik obseg, je tudi naš izvoz občutil vso težino te situacije. Ne samo, da so ustvarjeni carinski zidovi ter uveljavljene razne devizne omejitve, ki izpopolnjujejo ta prohibitivni sistem, temveč je še cela vrsta drugih odredb, ki ovirajo razvoj našega izvoza. Tudi naša država, kakor vse ostale agrarne države, je zašla v borbo z ogromnimi težkočami za plasiranje svojih pridelkov na tujih trgih.

Dispariteta cen in karteli

Posebej je treba še naglasiti dejstvo, da so cene agrarnih pridelkov napram cenam industrijskih izdelkov v veliki dispariteti. Kupna moč vasi in širokih slojev je na ta način zelo padla, ker je pri sedanjih razmerah treba mnogo več dobrih agrarnih proizvodov za gotovo količino industrijskih pridelkov, kakor pa obratno. Na to dispariteto cen med agrarnimi in industrijskimi proizvodi vpliva poleg ostalega tudi trgo-

vinska politika in politika zaščite domače industrije.

Kakor v vseh državah je tudi pri nas po sklenitvi mirovnih pogodb vse mislilo na gospodarsko neodvisnost države s tem, da se dvigne domača industrija in oni industriji, ki je že obstojala, zajamčijo pogoji za nadaljnji razvoj. Na drugi strani so industrijske države na vso moč pospeševale razvoj svojega poljedelstva. Da bi se dosegla ta transformacija, so se pojavile carinske zaščite, da bi se čim več prodalo v inozemstvo, a čim manj uvažalo iz inozemstva. V kolikor so te zaščitne mere namenjene za obrambo proti inozemski konkurenci in ne dovoljujejo, da bi naši konzumenti uporabljali tuje blago, toliko časa bi se tej politiki ne moglo mnogo ugovarjati. Mislimo pa, da bi bila prava pot v naši gospodarski politiki v stremljenju, da se interesi konzumentov in zaščita delavnosti dovedejo v sklad.

Finančni odbor tudi ni mogel iti preko dejstva, da so v naši državi organizirani karteli raznih industrijskih panog, ki diktirajo na trgu cene svojih izdelkov. V državi, ki je pretežno agrarna ter v svoji proizvodnji primitivna, je očitno da je take vrste združevanje posameznih industrijskih panog škodljivo za pretežno večino konzumentov. Karteli s svojo politiko določevanja cen in razdelitve konzumnih okoliščin nemalo prispevajo k temu, da se problem disparitete cen med industrijskimi in agrarnimi proizvodi vzdržuje in še poostrejuje. Zaradi tega motrimo zelo oprezno gospodarsko politiko in odnošaje med konzumenti in proizvajalci. Finančni odbor je mnenja, da bi bilo na vsak način potrebno preprečevati združevanja s takim ciljem, kakor ga zasledujejo karteli.

Pri vseh razpravah o gospodarskih vprašanjih se stavlja na dnevni red tudi vprašanje nacionalne valute. V tem pogledu je skrajni cilj naše politike, da se

ohrani stabilnost našega denarja.

Zakonska stabilizacija dinarja mora ostati. Če bi izgubil dinar svojo stabilnost, bi zašli v periodo nedoglednih zmed na finančnem in gospodarskem polju. Sedanja kriza ni posledica deflacijske valutarne politike, marveč posledica gospodarskih zmed, hiperprodukcije, subkonzumacije itd. (carinskih omejitev in ostalih ovir v mednarodni trgovini). Zaradi tega ne smemo iskati zdravila tam, kjer ni vzroka bolezni, marveč moramo jasno in odkrito ugotoviti, da so vzroki na gospodarskem ne pa na valutarnem polju. Vsaka izprememba in vsak avanturističen valutarnotehnični ukrep bi imel zato nedogledne posledice, ki se jim ne da predvideti konca.

Finančni odbor pri tej priliki še posebej naglašja, da je zaradi padca cen vseh kmetijskih pridelkov vprašanje davka na zemljišča in vseh dopolnilnih davkov postalo izredno važno.

V pravilnem razumevanju stvarnega položaja je vlada že predložila Narodni skupščini zakon

o izpremembah neposrednih davkov,

o katerem bo finančni odbor razpravljal v prihodnjih dneh.

Med drugimi važnejšimi vprašanji je treba posebej poudariti tudi vprašanje samoupravnih financ. To vprašanje je že par let stalno na dnevnem redu, ker se stalno opaža tendenca naraščanja izdatkov in povečanje javnih bremen pri občinah in banovinah. Zaradi tega predstavlja nadzorstvo nad samoupravami v sedanjih prilikah izredno in važno nalogo vrhovne finančne uprave, tako v pogledu samoupravnih izdatkov, kakor tudi v pogledu samoupravnih bremen. Izvesti se mora zlasti revizija trošarin, taks in ostalih po-

Nadaljevanje na 3. strani.

Pred velikimi redukcijami v domači industriji

Popolna ustavitve obratov na Jesenicah dne 15. marca 1932.

Od jeseni preko zime beremo skoro od dneva do dneva nesrečne novice o omejitvah in ustavitvah tovarniških obratov v inozemstvu in tuzemstvu. — Zadnje tedne trde zime se položaj v industrijah tudi v naši državi in v naši banovini obrača prej na slabše kakor na boljše. Vsaka vest o novih omejitvah dela bridko prizadeva osobito, kadar se nesreča oglasi v naših krajih. Udarec je posebno občuten tam, kjer je število delavstva veliko in ima delavstvo izraziti značaj industrijskega delavstva. Iz Jesenic zadnje čase ni bilo ugodnih vesti. Znano je bilo, da je položaj nezadovoljiv, toda kljub temu je novica, ki prihaja iz zgornje Gorenjske o ustavitvi dela, za našo banovino jako pretresljiva. Iz Jesenic zremo o položaju v tovarnah Kranjske industrijske družbe sledeče podrobnosti: Kranjska industrijska družba je proti koncu decembra lanskega leta radi pomanjkanja naročil in dela ter radi nedovoljenih kreditov odpovedala celokupnemu delavstvu in je to odpoved po želji raznih merodajnih mest zopet umaknila, ker je predpostavljala, da nastopi po novem letu izboljšanje kupčijskega položaja in da bodo dovoljeni obljubljeni krediti. Ker pa se ni jedno ni drugo pričakovanje ni izpolnilo ter se je položaj na železnem trgu osobito vsled trajnega dokaj močnega uvoza inozemskih železnih izdelkov razmeroma prej poslabšal kakor izboljšal, se je Kranjska industrijska družba kakor je to že prej storila državna železarna v Zenici, kjer sedaj opravljajo samo najpotrebnejša dela z 200 delavci, morala odločiti, da s 1. marcem t. l. odpove celokupnemu delavstvu in vsem uradnikom, držeč se pri tem dogovorjenih odpovednih rokov. Kranjska industrijska družba mora to odpoved tako dolgo vzdržati, dokler ne nastopi upoštevno izboljšanje kupčijskega položaja ter ji ne bodo dani na raz-

polago za nadaljevanje obratovanja od Narodne banke obljubljeni krediti, kajti pri obstoječih razmerah na denarnem trgu je popolnoma nemogoče še nadalje delati samo na zalogo in za skladišče, ker so skladišča itak že prenapolnjena z izdelano roboto. Delavstvo in uradništvo pa tudi ves obrtni in kupčijski stan v gornji Savski dolini je s tem ukrepom skrajno težko prizadet, pa je spričo tega pričakovati, da se bodo naši ministri in poslanci, katerim je dejanski položaj jako dobro znan, tudi vnaprej prizadevali, da pride do primernih ukrepov tako kar se tiče omejitve uvoza železnega blaga iz inozemstva, ki se v tuzemstvu v potrebi množini in kvaliteti izdeluje, kakor glede izposlovanja kreditov, ki so za nadaljevanje kupčije in obrata od strani Narodne banke potrebni. Samo v takem primeru je mogoče omiliti bridke posledice in bedo, ki jo povzroči odpoved delavstvu in uradništvu ter ustavitve dela. Dejansko je slaba tolažba, ako se sklicuje danes na dejstvo, da je Državna železarna v Zenici iz enakih razlogov že pred meseci segla po enakih ukrepih. Upoštevati je treba, da je položaj za tamošnje delavstvo vendar razmeroma lažje znosljiv, ker jih ima večina malo zemljišče in si tako v trdih časih ob pičlem obratovanju lažje pomaga kakor naši industrijski delavci na Gorenjskem, ki so brez takih lastnih dohodkov in so navezani izključno na svoj tovarniški zaslužek. Na Jesenicah in Javorniku grozi velika nesreča in beda, pa apeliramo nujno na vsa merodajna mesta, da po najboljši možnosti prispejajo na pomoč težko prizadetim delavcem in uradnikom na ta način, da preneha uvažanje inozemskih fabrikatov in da se dajo Kranjski industrijski družbi na razpolago krediti, ki so potrebni nepogrešno za nadaljno fabrikacijo.

Poizkus synthese svetovne gospodarske krize

„Vezano“ ali „nevezano“ gospodarstvo?

Napisal advokat dr. Egon Starč.

(Nadaljevanje.)

Visoki življenski standard prebivalstva, posebno v Ameriki je pač bila ona gonilna sila, da je Amerika, mesto da bi restringirala kredite in ustavila dajanje novih in da bi s tem tudi ustavila naravnost nečloveško brzi tempo v produkciji, nasprotno pristopila k akcijam, ki so umetno skušale podpreti ta nezdravi razvoj.

To pa niso bile več posledice napačnega gospodarskega mišljenja, temveč posledice moralnega razdora.

Da bi se umetnim načinom mogle vzdržati visoke tržne cene in to navidezno blagostanje, so dajale vlade, posebno ameriška vlada privatnim gospodarjem iz javnih sredstev na razpolago visoke subvencije v svrhu intervencij, da se vzdrži še nadalje to nevzdržno stanje.

V Ameriki je bil ustanovljen znani Farm board, kateremu je vlada dala na razpolago 500 milj. dolarjev za nakup pšenice in drugih poljedelskih pridelkov v svrhu, da se umetno zmanjša ponudba.

In temu zgledu so sledile tudi druge države s podobnimi akcijami v svrhu umetne valorizacije cen. Tako n. pr., glede kave v Braziliji, kavčuka v holandskih kolonijah in končno tudi naš pšenični monopol!

Da, prišlo je tako daleč, da se je sežigala kava in bombaž in da so ogromni silozi bili napolnjeni do vrha z blagom, da bi lahko počili od napetosti.

Toda vse te akcije niso privedle do nikakega uspeha. Prišla je zopet dobra žetev in vse kalkulacije vrgla preko palube.

Prezident češkoslovaške republike g. dr. G. Masaryk govori v zvezi s temi akcijami in s temi pojavi o napačni tehniki distribucije (deseti razlog!), ki je doživela polom, češ, da je to dejstvo eden važnih vzrokov sedanje gospodarske krize.

Zapustila so se na ta način tla svobodnega tržnega gospodarstva, ustanavljali so se najrazličnejši karteli in trusti edino v namenu umetnim načinom držati tržne cene. V Nemčiji imamo danes preko 2000 raznih kartelov, trustov in monopolov!

Tudi naš pšenični monopol se ni obnesel in se ceni zguba od 150 na 800 milj. dinarjev.

Na ta način je seveda zopet padla kupna moč in porabna zmoglost one kategorije producentov, čiji produkti so tako strahovito trpeli s padcem cen.

Blago se je pričelo metati na trg za vsako ceno in marsikatera industrija je morala popolnoma ustaviti svoj obrat. V tem položaju je imela Rusija s svojo takozvano »dumping politiko« (enajsti vzrok) lahko igro. Naravnost neverjetno majhne količine žita, lesa itd., katere je vrgla Rusija na svetovno tržišče, je porazno vplivale na velenakupne cene. V normalni dobi bi te količine blaga, ki jih je Rusija vrgla na svetovno tržišče, niti najmanj ne mogle vplivati na nivo cen, ter bi te ko-

ličine blaga bile z največjo lahkoto absorbirane brez vsake škode.

Tudi veliki padec cene srebra (dvanajsti vzrok), posebno v Aziji je porazno deloval v tem pravcu.

V zvezi s tem pa je nastalo veliko neravnovesje med produkcijo in porabo. K temu je pristopila kot nadaljnji trinajsti vzrok vedno strožja carinska zaščita, ki so jo posebno nekatere države uvedle, ki je popolnoma onemogočila vsak uvoz. V marsikaterih državah so vsled tega nastali tudi socialni in politični nemiri najrazličnejše vrste, ki so imeli na svetovno gospodarstvo naravno tudi velik vpliv, posebno nemiri v Aziji, Južni Ameriki itd.

Pri tem seveda ne smemo pozabiti tudi na politični moment (štirinajsti vzrok), ki je po svoje k temu prispeval, da se je mirna funkcija denarnih in kapitalnih trgov rušila.

K vsem zgoraj navedenim razlogom obče gospodarske krize se navaja kot daljši vzrok še stopajoča vrednost zlata, katera je baje sopovzročila svetoven padec cen.

Trditve, da je zlato eden razlogov današnje gospodarske krize ne najde pri gospodarskih teoretikih in praktikih mnogo odmeva.

Res je, da je zmanjšana vrednost zlata imela samo učinek na trg in velikotržne cene.

Nerazmerna in neenaka razdelitev zlata v posrednih državah je pa eden razlogov svetovne krize (petnajsti vzrok)!

Ce se ne posreči z zvišanjem eksporta posamezni državi pridobiti si protiterjatev, ki so potrebne v odplačilo dolga in obresti inozemskega posojila, oziroma, če se ne posreči državi z omejitvijo uvoza prihraniti si potrebnih deviz, potem povzroči to dejstvo predvsem to, da mora dotična država v svrhu izravnave bilance zlato eksportirati.

Prvotno je bila seveda svetovna gospodarska kriza gotovo enostavnejša kot danes.

Še v letu 1930 se je govorilo samo o poslovnih krizi, o krizi cen, o krizi dela in o prometni krizi.

Toda dolgo trajanje krize in komplicirane pogoje razmere so povzročile, da danes ne moremo govoriti samo o vseobčji gospodarski krizi, temveč tudi še o finančno-kreditni krizi itd., torej o vseobčji krizi, ki je zadela v živo zelo komplicirani gospodarski ustroj modernega gospodarstva v vseh njegovih oblikih in specialnih panogah.

Iz krize brezposelnosti je predvsem nastala socialna kriza (16 vzrok).

Velika množica brezposelnih, ki danes presega čez polovico onega ogromno brezposelnost v letih 1858 in 1879, se danes ceni na prilično 15 do 20 milj. ljudi, ter se v civiliziranih krajih, kjer se ljudje bavijo z industrijo, trgovino in poljedelstvom, posebno v zimskih mesecih to števílo še pomnoži.

Ce bi brezposelni v Nemčiji, ki se računajo na prilično 6 milijonov, intenzivno mogli prijeti za delo, bi po mnenju strokovnjakov lahko producirali toliko dobrin in novega kapitala, da bi ta nova enoletna proizvodnja presegala zlati zaklad francoske narodne banke, ki znaša danes preko 70 milijard francoskih frankov.

Nezdravo hrepenenje po lahkem zaslužku in lahkem luksuznem življenju, na katerega so se navadile tudi najširše vrste prebivalstva in koncem koncev tudi one ogromne javne podpore, ki so od marsikoga sprejete per nefas in v katerih marsikdo vidi neko življensko zavarovanje na škodo ne samo javnih financ, ampak tudi onih kateri v resnici vsled nezaposlenih trpe, so povzročile svetu tudi veliko moralno krizo (sedemnajsti vzrok).

Nikdo dosedaj pri nas ni umrl in ne sme umreti od gladi. Toda ne smemo pozabiti, da je skrb za brezposelne ne samo vprašanje razdeljevanja denarja, temveč tudi vprašanje preskrbe denarja za ta smoter. Ne smemo nadalje pozabiti, da ravno tako, kakor draži javnost, če se v resnici potrebni puste brez potrebne podpore in oskrbe, draži v časih vseobče krize kadar zahtevajo in dobivajo podporo osebe, ki so drugače zavarovane ali ki te podpore niso potrebne.

Vseobča gospodarska kriza seveda tudi ni prizanesla javnim financam držav, dežel in drugih samouprav.

Skoro brez razlike so finance držav izgubile svoje ravnotežje in končajo z deficitom, bodisi v formi nekritih letnih proračunov, bodisi v formi pasivnih trgovskih bilanc. Nastopi tudi kriza javnih državnih financ (osemnaesti vzrok).

Istotako so tudi vsa druga samoupravna in javna podjetja v krizi, posebno želez-

nice, ter so povsod v tem pravcu nastali težki finančni problemi.

V dobah krize posebno v početku se povsod zanteva od držav in drugih javnih samoupravnih teles, da podpirajo z raznimi investicijami in drugimi javnimi podporami privatno nezaposlenost in nezaposlene, da znižujejo davke in druga javna bremena in da tako olajšujejo privatno gospodarstvo.

Toda na drugi strani se ravno davčni dohodki in druge javne dajatve znižujejo in tako se finančno stanje držav slabša.

Ze v letu 1930 je končala cela vrsta držav s svojim javnim gospodarstvom deficitno. V letu 1931 pa so povsod nastali veliki deficiti v državah pri državnih proračunih in vse države brez izjeme so pričele z veliko štednjo državnih proračunov.

Da se pri črtanju v proračunih ne zaide v napačni nasprotni ekstrem je treba velike previdnosti, da se ravno z nepremišljenim črtanjem v proračunih že itak destruktivno gospodarsko in vseobče gospodarsko krizo še ne poviša.

Vsled tega je ravno v časih krize umetnost pravih državnikov, da najdejo pravo pot in da država, dežela in ostala samoupravna telesa z zdravo politiko in zdravimi plodnosnimi investicijami in s pridobitvijo novih virov in po potrebi tudi inozemskih kreditov olajšujejo gospodarsko krizo.

Ce potujete danes po Nemčiji, najdete na vseh oglih velikih mest napise nekako sledeče vsebine: »To, kar izdaš in potrošiš, potrošiš v varstvo in podkrepitev našega gospodarstva.« Tudi pri nas bi moralo veljati načelo štednje na pravem mestu, bodisi v privatnem ali javnem gospodarstvu. Sosebno v privatnem gospodarstvu ni na mestu ona štednja na vseh koncih in krajih, ki je kakor neka bolezen zajela v veliki meri naše privatno gospodarstvo.

Ena najtežjih socialnih kriz, ki je nastala iz vseobče gospodarske krize, pa je bančna in denarna kriza (devetnajsti in dvajseti vzrok).

Povsod na svetu so pač banke, katere so več ali manj ozko zvezane s trgovino in industrijo, bodisi v formi denarne udeležbe na podjetju, bodisi v formi posojil.

Povsod pa so bile industrije primorane, da omejijo svojo proizvodnjo, oziroma jo celo ustavijo. Vsled tega so seveda padli dohodki produkcije in tako so tudi banke utrpeli velike izgube, bodisi na danih posojilih, bodisi na investiranih glavnici.

Banke pa, ki so delale in delajo z visokimi blagovnimi skladišči, so na blagu vsled vseobčega padca cen izgubile mnogo denarja.

Ce je bilo to blago kupljeno s posojilom, potem so pač ta posojila postala za banko deloma dubiozna ali pa so vsaj »zmrznila« in se imobilizirala.

Vsled teh pojavov je nastalo na svetu veliko razburjenje in nezaupanje vsakega proti vsakemu, nastala je panika, ki se je pojavila v vseh državah sveta in tako ena najbolj nevarnih kriz kriza zaupanja (enaindvajseti vzrok).

Na borzah celega sveta je prišlo vsled tega do velikih polomov in vsi vrednostni papirji so, posebno pozneje, ko se je razvila finančna kriza držav in javnih samoupravnih teles in ko so se prilikom nastale kreditne krize (dvaindvajseti vzrok) pričele dvigati tudi obrestne debetne mere, pričeli rapidno padati, če tudi uživajo pupilarno varnost.

S tem novim padcem vrednostnih papirjev so zopet banke utrpeli nove zgube, saj so imele na svojem nostro računu že od preje velike položke vrednostnih papirjev, oziroma so morale pač tudi na borzah intervenirati vsled dolgo trajajočega baisse razpoloženja, pri čemer so banke kupovale papirje za višje cene kot je danes kurz istih. Končno so seveda bile banke primorane ustaviti v najvišji meri podeljevanje novih posojil, kar je naravnost porazno vplivalo na vsako podjetnost.

Na ta način je prišlo v številnih državah do ogromnih bančnih insolvent in povsod so banke v večji ali manjši meri postale imobilne.

Bankarstvo pa sloni v prvi vrsti na zaupanju javnosti, kajti banka je kakor vsaka druga javna denarna institucija v bistvu samo posredovalec denarja in kapitalov.

V banki se prelivajo njej zaupani denarji iz enega gospodarskega področja v drugo.

Kakor hitro pa je pričela ta kriza nezaupanja, je nastal run vlagatelj.

(Dalje prihodnjič.)

RASTOČE TRGOVINSKE TEŽKOČE V EVROPI

Na zborovanju Zveze mednarodnih sejmov v Baselu je govoril dr. Mainoni iz Milana, generalni tajnik te zveze, o rastočih mejah proti mednarodni trgovini in o deviznih omejitvah, ki otežkočajo mednarodni trgovski promet. V 17 deželah obstojijo danes prepovedi trgovine v zlatu in zlatih devizah, v nadaljnjih 12 deželah je devizni promet omejen, v treh deželah je inozemska trgovina močno restringirana, v 8 deželah obstojijo uvozne kontingentacije ali prepovedi, v devetih deželah so bile od zadnjega zborovanja zveze carine nanovo zvišane. Mainoni je predlagal šest točk, na kojih podlagi naj bi se vsaj za sejme uvedle gotove olajšave; med njimi je prosto razpolaganje z zadostnimi denarnimi vsotami in s potrebnimi devizami, ki naj producentom omogočijo v interesu njih industrije udeležbo na tem ali onem mednarodnem sejmu. O zborovanju bomo še poročali.

Iz naših organizacij

OBČNI ZBOR GREMIJA TRGOVCEV CELJE

V četrtek, dne 10. marca 1932 ob pol 20. uri se vrši redni letni občni zbor gremija trgovcev v Celju v mali dvorani Narodnega doma, Dečkov trg šte. 8 z običajnim dnevnim redom. Vsi člani so vabljeni, da se ga polnoštevilno in točno udeležijo in tako pokažejo na vidni način svojo stanovsko zavednost. Izostanek iz občnega zbora se mora po določilih § 24., 4. odstavek gremijskih pravil temeljito opravičiti, ker se sicer lahko naloži denarna globa.

Pomudbe, povpraševanja

Tvrška Spitaler Ant., Merano, se zaniima za import perutnine v Italijo iz Jugoslavije. Interesantom se je direktno obrniti na prej navedeno firmo. Korespondenca nemška.

XII. Ljubljanski velesejm

Nj. Vel. Kralj Aleksander je blagovolil prevzeti pokroviteljstvo XII. mednarodnega vzorčnega velesejma (od 4. do 13. junija 1932) v Ljubljani in jesenske velesejske prireditve »Ljubljana v jeseni« (od 3. do 12. septembra 1932).

* * *

XIV. dražba kož divjadi se vrši dne 21. marca t. l. v prostorih Ljubljanskega velesejma. To je druga letošnja dražba »Divje kože«, ki se v tekočem letu ne bo več ponovila. (Kdor ima še kaj kožuhovine, naj jo pošlje takoj ali najpozneje do 15. marca t. l. na lovsko prodajno organizacijo »Divja koža«, Ljubljana, velesejm. — Naša letošnja januarska dražba je navzlic težkemu položaju, ki ga povzroča gospodarska kriza in denarna stiska, dobro uspela. Blago, prodano potom dražbe, je doseglo za 20 in še več odstotkov boljše cene, kot pa kože, ki so jih poedinci prodajali v prostem trgovanju. To je tehten dokaz, kako važna je naša skupna, organizirana prodaja. Zato se naj vsakdo posluži te ugodnosti in pošlje kože »Divji koži«, ki je in bo najbolje varoval Vaše koristi.

BREZPOSELNOST V FRANCIJI IN ANGLIJI

V obratih z več kot 100 nastavljenici je bilo v Franciji po zadnjih podatkih zaposlenih 2.459.000 oseb, to je 13,4 odstotkov manj kot pred letom. Število oseb, ki so delale na teden manj kot 48 ur, je znašalo 51,6 odstotkov proti 17,2% v lanskem januarju. — Število brezposelnih v Angliji je bilo istočasno izkazano z 2.131.000 osebami, kar pomeni v enem mesecu prirastek 218.000 oseb. Močni prirastek nam pravi, da je konjunktorno poživljenje, ki je nastopilo po oprostitvi zlatega standarda, zopet ponehalo.

Že v 24 urah barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd.

Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Po svetu

Ustanovljenih je bilo v Jugoslaviji v preteklem letu 69 delniških družb z osnovno glavnico 280.600.000 Din. Številne družbe so zvišale glavnico za 162.500.000 Din.

V avstrijski težki industriji se je položaj v januarju nekoliko zboljšal; zaposlenost v produkciji surovega jekla je znašala 36 odstotkov normalne zaposlenosti (v decembru 30,1%), zaposlenost v produkciji valjanega blaga 36,5 (31,4); nasprotno so bila pa naročila v železni industriji še zmeraj prav majhna, 14,3% normalnih naročil.

Švedski državni monopol na uvoz sladkorja stopi v veljavo 1. marca t. l. in je določen zaenkrat na eno leto. Monopol se prenese na rafinerije pod gotovimi pogoji.

Bolgarski sladkorni kartel bo razpuščen, er ne odgovarja zakonitim določbam — Vest o razpustu je napravila v Bolgariji zelo ugoden vtis.

Fuzija bank Danat in Dresdner-Bank je določena. Fuzionirani zavod bo že od početka razpolagal z veliko likvidnostjo; govori se o 220 milijonov mark. Ime Danat-banka bo izginilo in ostalo bo le ime Dresdner-Bank.

Lesni kartel skandinavskih dežel bo predmet razgovorov v prvih dneh bodočega meseca. Tudi te dežele trpijo vsled ruske konkurence. Pogajanja z Rusi so se, kakor vemo, razbila.

Uvoz premoga v Avstrijo je znašal v preteklem letu 7.734.000 ton proti 7 milijonov 999.000 tonam v letu 1930, domača produkcija 3.109.000 ton proti 3.176.000 tonam (črni premog 228.000 ton).

Ruska vlada je sklenila z ameriško kožuhovinsko tvrdko Ettington, Schild and Co v Newyorku dogovor, po katerem prevzame ta tvrdka fiksno velik del vse ruske kožuhovine let 1932 in 1933.

Velike devizne olajšave za Dunajski velesejem je določila Avstrijska narodna banka. Dovoljuje se pri računskih sklepih z inozemskimi nakupovalci plačilo v domačih šilingih. Isto velja za velesejem v Leipzigu.

Cosmanos, znano češkoslovaško tekstilno podjetje, bo obratovanje zaenkrat opustilo, a bo vse pripravljeno, da se ob primernem času zopet otvori.

Priporočila se

Gregorc & Ko.

Ljubljana

Veletrgovina specialnega in kolonijalnega blaga, raznega žganja in spirita.

Telefon 22-46. Brzojav: Gregorc. Zahtevajte specialne ponudbe!

VPRAŠANJE PREFERENC

O konferenci nasledstvenih držav v Budimpešti izve dopisnik »N. Fr. Pr.« sledeče: Doktor Strakosch je opozarjal, da ni zadosti, če se ocenjuje koristnost gospodarsko se približajočih držav le po njih eksportni ali importni potrebi v agrarnih produktih. Importi blaga se morejo tudi pri najožjem trgovskopolitičnem razmerju, celo pri carinski zvezi, trajno pokriti le z eksporti blaga ali s služnostmi ali pa s previški, ki rezultirajo iz prometa z drugimi državami. Tako se na primer država s pasivno trgovsko bilanco (n. pr. Avstrija) ne bo mogla zadovoljiti s tem, da se ji namesto nameravane carinske olajšane prodaje industrijskih produktov kot protiusluga kratkoma do kakšna denarna vsota, ki odgovarja carinskemu popustu na kupljene agrarne produkte; temveč je Avstrija zelo interesirana na efektivni prodaji njenih industrijskih izdelkov. Strakosch je govoril tudi o drugih nevarnostih preferenčnega obravnavanja.

Irzna poročila

Mariiborsko sejsmo poročilo. Na svinjski sejem dne 26. februarja 1932 je bilo pripeljanih 33 svinj, katerih cene so bile sledeče: mladi prašiči 7 do 9 tednov stari Din 80—100, 3 do 4 mesece stari 150 do 200, 5 do 7 mesecev stari 300—350, 8 do 10 mesecev stari 400—450, 1 leto stari 700, 1 kg žive teže 5—6,50, 1 kg mrtve teže 7,50—8,50. Prodanih je bilo 26 svinj.

Avstrijska naredba o devizah

Prenos plačilnih sredstev preko meje.

Glede prenosa plačilnih sredstev preko avstrijske državne meje veljajo odslej naslednji predpisi o devizah:

1. Izvrševanje kontrole pri odhodu iz države.

Avstrijska naredba o devizah odreja, da se morajo vsa plačilna sredstva, ki jih nosijo s seboj potniki preko drž. meje, carinsko odnosno policijsko pregledati. Pregled se izvrši pravilno v izstopni obmejni postaji, ali pa v vlaklu med vožnjo proti državnji meji ter se razteza tako na potnika, kakor tudi na njegovo ročno in na prevoz predano potno prtljago.

Na avstrijski carinski postaji zamore zahtevati potnik, ki potuje iz Avstrije, da se njegova potna prtljaga, ki je bila predana za inozemstvo, pregleda že pred predačo in stavi pod carinsko zaporo, tako da odpade ponovno pregledovanje na izstopni obmejni postaji. Stalna taka odprava je sedaj upeljana na postajah Wien West-, Ost-, Süd-, Nord- in Franz Josefs Bahnhof.

2. Prenos plačilnih sredstev pri prihodu v Avstrijo.

Potnik, ki prebiva v inozemstvu in prispe v Avstrijo, si zamore pri obmejnem carinskem pregledu v potnem listu potrditi znesek inozemskih plačilnih sredstev, ki jih nosi s seboj. Znesek avstrijskih plačilnih sredstev pa, ki jih ima potnik s seboj, se ne potrjuje.

3. Prenos plačilnih sredstev pri odhodu iz Avstrije.

Zneske plačilnih sredstev v inozemski valuti, ki so potrjeni v potnih listih inozemcev, izvemši novce iz drage kovine, more isti potnik tekom dveh mesecev v celoti brez nadaljnjega zopet pri odhodu iz Avstrije nesti s seboj v inozemstvo.

Inozemske novce iz dragih kovin, ki jih je prinesel potnik s seboj v Avstrijo, je dovoljeno nesti zopet iz Avstrije le s posebnim dovoljenjem avstrijske nacionalne banke.

Avstrijska plačilna sredstva, tudi ona, ki so bila prinesena v Avstrijo, je dovoljeno v bodoče v splošnem izvoziti samo z dovoljenjem nacionalne banke; samo ona avstrijska plačilna sredstva, ki so bila glasom potrdila v potnem listu prinesena v Avstrijo do 8. januarja 1932, se smejo še do 7. marca neovirano odnesti v inozemstvo. Razven inozemskih plačilnih sredstev, ki jih sme inozemski potnik na podlagi potrdila v potnem

listu tekom dveh mesecev zopet odnesti s seboj v inozemstvo, sme v bodoče tako avstrijski državljani kakor inozemski potniki imeti pri sebi ob odhodu iz Avstrije brez posebnega pismenega dovoljenja nacionalne banke v potniškem prometu največ 200 šilingov (od tega največ 10 šilingov v srebru); v obmejnem prometu pa največ 20 šilingov (od tega največ 5 šilingov v srebru). Poleg navedenih zneskov v šilingih sme vsak potnik vzeti pri odhodu iz Avstrije s seboj še inozemska plačilna sredstva in sicer v potniškem prometu največ do vrednosti 500 šilingov (od tega v srebru največ do vrednosti 20 šilingov), v obmejnem prometu pa največ do vrednosti 50 šilingov. Od tega v srebru največ do vrednosti 5 šilingov).

Vrednost inozemskih plačilnih sredstev se računa po določenem kursu.

Kovan denar iz navadnih kovin (iz niklja, bakra itd.) je dovoljeno vzeti s seboj v inozemstvo brez dovoljenja nacionalne banke do višine prej navedenih zneskov; vrednost tega kovanega denarja se seveda uračuna v navedene najvišje zneske.

Najvišje dovoljene zneske sme vzeti s seboj vsak potnik, ki je star najmanj 14 let, tako da sme vsak tak potnik, ki se vozi z vlakom, vzeti s seboj iz Avstrije brez posebnega dovoljenja nacionalne banke 200 šilingov avstrijskega denarja in istočasno 500 šilingov inozemskega denarja oziroma v malem obmejnem prometu 20 šilingov avstrijskega in istočasno 50 šilingov inozemskega denarja.

Vložne knjižice in blagajniška nakazila, bodisi da se glase na avstrijsko ali inozemsko valuto, kakor tudi drage kovine (zlato, srebro, platina v kovanem, polobdelanem ali neobdelanem stanju) je dovoljeno nositi iz Avstrije v inozemstvo samo s posebnim dovoljenjem nacionalne banke; izvzet je samo srebrni denar v izmeri, navedeni v drugem odstavku te točke.

Potnik, ki krši naredbo o devizah, bo običajno kaznovan, nedovoljeni zneski pa se mu zaplenijo.

Sveže najfine je norveške

ribje olje

iz lekarne

Dr. G. Piccoli-ja v Ljubljani

se priporoča bledim in slabotnim osebam

Nadaljevanje članka: Smernice naše bodoče gospodarske in finančne politike

srednih doklad, da se dovedejo v sklad odnošaji vasi in mesta, odnosno proizvajalca in konsumenta.

Banovine in občine pa morajo na drugi strani zmanjšati svoje izdatke. Predvsem je potrebno, da se prekine izvajanje vseh onih programov, katerim v sedanjih gospodarskih prilikah v materialnem pogledu niso dorasle. V sedanjem času pričeti z javnimi deli, za katere ni finančne in gospodarske možnosti, pomeni delo, ki ni ma zdrave osnove. Zato mora biti kontrola finančnega ministrstva nad samoupravami zelo učinkovita, tako glede izdatkov, kakor tudi glede dohodkov, bodisi glede uvažanja novih bremen, bodisi, da gre za povečanje že obstoječih javnih dajatev.

Reformo zakonodaje o samoupravnih finančah

smatra zato finančni odbor za eno najvažnejših nalog.

Proračun.

Kraljevska vlada in finančni odbor sta določila državni proračun za poslovno dobo 1932/1933 na 11.271.000.000 Din. Proračun za sedanjo poslovno dobo pa je znašal 13.210.303.954 Din. Spričo tega je novi proračun znižan za 1.939.303.954 Din. Če pa se upoštevajo krediti, ki so določeni v novem proračunu kot naknadni in izredni ter krediti za povečano anuitetno službo za amortizacijo državnih dolgov, tedaj je novi državni proračun znižan v še veliko večji meri, kakor je to v ostalem navedel tudi finančni minister v svojem ekspezoju.

Izdatki

v državnem proračunu se dele v dve skupini: 1. izdatki za upravo, ki znašajo 7.524.620.665 Din, 2. izdatki za državna

gospodarska podjetja, ki jih je skupaj 3.746.379.335 Din. Po tej razdelitvi so le upravni izdatki prava obremenitev nacionalnih dohodkov; če se odbijejo preveliki dohodkov, ki jih dajejo državna gospodarska podjetja, so ti izdatki še manjši. Druga skupina izdatkov pa nič ne obremenjuje nacionalnih dohodkov. Ti izdatki se v pretežnem delu krijejo z dohodki podjetij samih. V drugi skupini so izdatki za monopol, ki se za sedemdeset od sto krijejo s fiskalnimi obremenitvami: izdatki za železnice, pošto, telegraf, telefon, kakor tudi ostali, pa ne pomenijo nikakršne fiskalne obremenitve za državo.

Dohodki

Dohodki v načrtu proračuna znašajo 11.271 milijonov Din ter se pričakuje: od neposrednih davkov 1591 milijonov, od posrednih davkov 3185, od monopolov 2 milijardi 315.404.882 Din, od državnih gospodarskih podjetij 3.966.574.128 Din, od raznih dohodkov 163.120.990 Din, od izrednih dohodkov 50 milijonov, skupaj 11.271 milijonov Din. Predvidene dohodke je finančni odbor korigiral glede na prihranke, ki so bili izvršeni z izdatki in zmanjšanjem onih vrst dohodkov, pri katerih se pričakuje, da bodo v bodočem letu nazadovali.

Finančni odbor želi, da se poleg proračunskega ravnotežja, tega osnovnega pravila v državnih finančah skrbi tudi za skladnost med gospodarstvom in javnimi finančami. Ob zaključku svojega poročila naglašja finančni odbor, da je pri svojem delu izvajal načelo štedenja, pri čemer se je oziral na potrebe pravičnega funkcioniranja državnih ustanov, imajoč pred očmi gospodarski položaj naroda in njegovo gospodarsko moč.

Nekaj opomb k mariborski zavarovalni aferi

Maribor, 27. februarja 1932.

»Trgovski list« je nedavno opozoril na nevarnost v poslovanju onih združnih podjetij, katerih denarje najbolj sega v vsakdanje življenje in s tem v zvezi tudi v usodo cete trgovine, posebno pa našega trgovca.

Na dotične stvarne ugotovitve so poklicani in nepoklicani zagovorniki zadržanosti po gotovem časopisu navajali očitke, češ, da s takimi kritikami skušamo škodovati splošno združništvu, uničiti pa gotove vrste (konsume itd.).

kakor smo šele pozneje doznali, je imela vsled naše — po našem prepričanju opravičene kritike nastala polemika dalekosežne posledice tudi izven dotične predmetne zadeve. V vrstah, kjer se dela za pričakovani novi gospodarski red, se je odločilo, da se ves načet usmeri na zadržni podlagi, tako, da naj bi se vsa trgovina (seveda le v teoriji in načeloma) sploh izključila iz celega bodočega gospodarstva — kar bi bilo v praksi seveda neizvedljivo tudi pri popolnoma drugih temeljih bodočega gospodarstva. Da bi pa že tak načrt sam zamogel trgovini občutno škodovati, to vidimo in to občuti vsa naša trgovina že sedaj, ko se slika odnosno ista namera deloma že uveljavlja.

Vsaj točasno bi na celim svetu ne mogli dobiti za naše stališče napram združništvu ugodnejše prilike, kakor nam jo je naravnost vsilila (do zadnjega časa) najmlajša zadruga v mariborskem okrožju, to je — zadruga, ki je povzročila po celi državi splošno zanimanje, a obenem pa — žal tudi največjo dosedaj znano afero te vrste, to je »Kmetijska eksportna zadruga v Mariboru«.

Nimamo namena posegati v potek ene največjih dosedaj znanih sličnih razprav. In nam to radi gradiva za naš namen tudi ni potrebno.

Nasprotno smo celo uverjeni, da bodo naše čisto stvarne ugotovitve služile tudi tistim višjim drž. interesom, ki so bili ozir. bodo šele sedaj vsled tega dogodka zelo prizadeti.

Predvsem ugotavljamo, da je bil naš list edini v celi državi, ki je že zdavnaj pred katastrofo sicer previdno, vendar dovolj očitno opozarjal javnost in pristojne oblasti na protizakonito poslovanje omenjene zadruge. Danes smo prepričani, da bi ne bilo moglo priti do neštevilnih žrtev preplete-

nega škandala, kakršen je sedaj, če bi se bil takratni naš opomin primerno upošteval.

Ravno to dejstvo pa (namreč, da se je šlo mirno preko začetkov sedanjega škandala) nam služi kot dokaz, kako smo imeli (in imamo sedaj še bolj) prav, ko smo zahtevali kot nujno potrebo, da se zakonito dokazi gotova oblast, ki naj ima dolžnost nadzorovanja posebno onih zadrug, katerih poslovanje sega globoko v vsakdanje življenje.

Posebno v tem slučaju Maribor se javnost ne more dovolj načuditi, kako je sploh moglo priti tako daleč, kakor je prišlo.

Kdor pozna naš zadržni zakon, ta si tudi tak razvoj lahko razlaga.

Pristojnim oblastim manjka zakonita podlaga za poseganje v zadržno poslovanje, dokler je isto (vsaj očitno) v soglasju, ozir. ni v nasprotju z obstoječimi zakoni.

Sicer pa velja zlasti za tak slučaj znani rek: »Kjer ni tožnika, tudi ni sodnika.«

S tem mariborskim škandalom torej se je ponovno pojavila nujna potreba po čisto določeni oblasti, ki naj sicer z vso obzirnostjo, vendar pa pazno sledi teku poslovanja posebno že omenjenih združnih podjetij. — Če bi bila taka nadzorovalna oblast že na razpolago, bi v slučaju Maribor sploh ne moglo priti tako daleč kakor je. Kajti, čim so se v javnosti pojavile prve vesti, da se — le za izvoz kmetijskih pridelkov ustanovljena in le s tem namenom tudi sodno registrirana zadruga, peča (namesto tega namena) z zelo dvomljivimi ponudbami inozemskih posojil, kar na splošno in z zavarovanjem, kakršnega svet še ni videl, bi bila vzgorej mišljena oblast takoj napravila red in žrtvam prihranila velikansko škodo.

Ljubljanska borza

Feča: 29. februarja 1932.

Deviza	Devizni	Povprečje
DEVIZE:		
Amsterdam 100 h. gold.	2277.53	2288.89
Berlin 100 M	1342.57	1353.37
Bruselj 100 belg	787.27	91.21
Budimpešta 100 pengő	—	—
Curih 100 fr.	1094.95	1100.45
London 1 funt	197.11	198.71
Newyork 100 dol., kabel	5660.97	5689.23
Newyork 100 dolarjev	5638.97	5667.23
Pariz 100 fr.	222.71	223.83
Praga 100 kron	167.07	167.93
Stockholm 100 šved. kr	—	—
Trst 100 lir	293.80	296.20

Svetovna kriza in Francija

W. Heimburg poroča iz Pariza:

Francija, dolgo časa konjunkturi otok v morju — kriz, kaže v zadnjem času v vedno večji izmeri znake konjunkturalnega slabšanja. Francoska država je dolgo časa pomagala zasebnemu gospodarstvu s subvencijami in oporami in je odvrnila od Francije marsikakšno zlo. A svetovna kriza je infekcijska bolezen in je prešla tudi na Francijo.

Od pričetku leta do februarja se je gospodarski položaj Francije bistveno poslabšal. Prodnicijske številke padajo v rastoči izmeri, čeprav je oddala vlada zasebni industriji za 3500 milijonov frankov državnih in za 1500 milijonov frankov komunalnih naročil. Naročila pa pač v celoti še niso prevedena v prakso in moremo misliti, da bodo prinesla v bližnjih tednih močno razbremenitev. Obenem je parlament dovolil nov kredit za gradbo stanovanj v Parizu in v drugih velikih mestih, in obstoji upanje, da bo, izhajajoč od gradbenega trga, nastopilo splošno poživljenje.

Število brezposelnih deslejš stalno raste. Številke same pa nimajo nobenega pomena, ker so brez vsake trdne statistične podlage in ker priobčenim cenitvam ni verjeti. Vsekakor se more ugotoviti, da se je število brezposelnih od novembra dalje podvojilo. — Glej tudi našo notico o brezposelnosti v Franciji in Angliji.

Se zmeraj obstoji veliko upanje na sistem kontingentacije inozemskega uvoza. Trgovinski minister pravi, da se je s kontingentacijo posrečilo spraviti nekaj počivajočih tovarnih zopet v pogon in dvigniti domačo prodajo. To velja zlasti za električno industrijo, ki je v zadnjem letu posebno hudo trpela vsled nemške in holandske konkurence, dalje za radioaparate, igrače, emajlno blago itd. V okviru tega sistema se vršijo sedaj brezštevilna posamezna pogajanja med francoskimi nakupnimi organizacijami in nemškimi producenti, pri katerih gre za trdne obveze za nemški uvoz. Nemci so se kljub manjši

prodaji z danimi razmerami že sprijaznili, ker pomenijo manjše zlo kot bi ga prineslo popolno izločenje s francoskega trga.

Zelo resen je položaj na finančnem polju. Kot znano, se je podala vlada na nevarno pot subvencioniranja zasebnih obratov, ki so zašli v težkoče. Najbolj značilen je slučaj plovne družbe Co Générale Transatlantique. Država je z dovolitvijo parlamenta neglede na vse prejšnje podpore vtaknila v podjetje ca 160 milijonov frankov in vendar ni mogla preprečiti, da ne bi družba zapet zašla pred polom. Tedaj je posegel senat vmes in je odklonil dovoljevanje nadaljnjih kreditov. Sedaj se vršijo pogajanja, da se prepreči vsaj takojšnji bankrot in s tem zvezana zguba dosedanjih podpor. Razume se pa, da tudi visoke subvencije podjetju ne morejo prineesti rentabilnosti; zato je odpor senata razumljiv, samo prepozno je prišel. Družba se je bila daleko preko okvira svoje prave naloge spustila v podjetja dvomljivega značaja; tako n. pr. ima družba v Severni Afriki nad 50 luksuznih hotelov, ki so sedaj seveda vsi prazni.

Zelo kočljiv je položaj kolonialnih podjetij. Da preprečijo njih polom, so se morale kolonialne banke zelo močno angažirati, med njimi na prvem mestu Banque de l'Afrique Occidentale. S tem je pa banka sama zašla v težkoče, in vlada je posegla po posebno vzornem sredstvu: dala je banki dovoljenje za tiskanje lastnih bankovcev v višini 75 milijonov frankov. Da se pa to ne vidi kot inflacija, se tiskanje bankovcev utemeljuje z zgubami, ki jih je imela banka v kupčiji z domačini v Afriki in ki so bile najmanj ravno tako visoke.

Poučeni krogi pravijo, da so to šele začetki in da bodo nastopile še bolj resne težkoče. Dosedanja subvencijska politika je bila sploh le mogoča z uporabo hranilnih vlog, ki so cenjene na 72 milijard frankov.

Sistem carinskega kontingentiranja

Pod tem naslovom je izšel v »Bulletin d'informations et de documentations« članek izpod peresa prof. G. de Leucra, v katerem pravi med drugim sledeče:

Sistem kontingentiranja je poznalo že XIX. stoletje. Toda med tem, ko so tedaj uporabljali ta sistem v svrhu ublaženja protekcionizma, se ta danes upotrebljuje v baš nasprotno namene. V čem tiče njegove strani? Predvsem je treba poudariti, da vsak kontingent zmanjša ponudbo blaga na domačem tržišču in s tem pripomore k podražitvi blaga. S tem pa je izključeno svobodno tekovanje, kajti države nimajo nikakih interesov več, da bi si osvojile to ali ono tržišče.

Pa tudi njegovi vplivi na zunanjo trgovino so kaj škodljivi. Nasprotuje v prvi vrsti prizadevanju po odpravi protekcionizma, nasprotuje pa tudi principu največjih ugodnosti. Sicer je res, da bi se navidez dal princip največjih ugodnosti kljub principu kontingentiranja obdržati na ta način, da bi se priznali vsem onim državam, ki imajo trgovinske pogodbe s klavzulo največjih ugodnosti, enaki kontingenti. Zenačenje bi pa s tem bilo le navidezno, kajti države z bolj razvito produkcijo bi bile v tem primeru veliko na boljšem kot ostale.

S sistemom kontingentiranja pa se tudi komplicira mednarodna trgovina ter povečuje stroški, kajti med izvoznikom in grosistom se vrine uvoznik, kateremu se dojejo dovoljenja za uvoz gotovega blaga iz kontingenta.

Iz vseh teh razlogov je treba delati na tem, da se čimbolj omejuje sistem kontingentiranja in se ga uporablja le kot izjemno mero; to pa že radi tega, ker obstoja nevarnost, da producenti gotove države prilagode svojo produkcijo kontingentom, katere je radi tega pozneje toliko težje odpraviti.

S sistemom kontingentiranja ne bomo rešili krize, pač pa jo bomo še zaostriili, ker ta sistem imobilizira ponudbo in trgovino; to oboje pa mora biti za dobre mednarodne gospodarske odnose čim bolj elastično. Ako pa bo hodila mednarodna trgovina po tej poti dalje, potem obstoja nevarnost, da bo sploh zamrla vsaka ekspanzija gospodarskega udejstvovanja na zunaj ter bo vse gospodarstvo v stalnem nazadovanju.

Atiseje

useh vrst eno- in večbarvne

lugografika

Ljubljana, Sv. Petra nasip 23

MOŽNOSTI JUGOSLOVANSKE INDUSTRIJE PORCELANA

Fra L. Marun piše zagrebškemu »Morgenblatt«-u iz Knina:

V 75. letu mi je postala sreča mila in sem mogel te dni ob podnožju »Debelega brda« pri Kninu odkriti bogata in kvalitativno dobra najdišča kaolina (porcelita). Doslej ni bilo znano, da se nahaja v naši državi takšen material, in je moralo počlo število naših zadevnih tovarn uvažati blago iz inozemstva. Študiram sedaj vprašanje, kako bi se mogla pri teh najdiščih zgraditi tovarna porcelana. Okolica Knina nudi za to mnogo ugodnosti. Najbolje bi bilo, če bi prišli interesi sem in bi se na licu mesta prepričali o množini in kakovosti novega odkritja.

ROKODELSKA BANKA V BOLGARIJI

V Bolgariji snujejo ustanovitev nove državne banke, v kateri naj bodo združeni vsi denarni zavodi, ki so se doslej pečali s kreditiranjem rokodelcem. Osnovna glavna banka bo znašala 200 milijonov levov, h koji svoti prispeva država 30 milijonov. Banka bo prevzela tudi vse kredite, ki so jih dobili rokodelci v zadnjih desetih letih in ki znašajo 70 milijonov levov. Zveza ljudskih bank bo dala novi banki predajem v znesku 50 milijonov levov. Banka bo uživala tudi vse ugodnosti, ki so predvidene v zakonu za pospeševanje narodne industrije.

RAZDELITEV ZLATA

»Petit Parisien« poroča, da bo obdržala Francija v USA najmanj 490 milijonov dolarjev zlata, kar je približno polovica vse evropske zlate imovine v Zedinjenih državah. Za Francijo pride Velika Britanija s 75 milijoni. Po izkazu zvezne rezervne banke v Washingtonu so znašale zlate zaloga v USA v lanskem avgustu še 42 odstotkov vseh svetovnih zlatih zalog, sedaj so se pa skrčile na 15 odstotkov. Največ jih ima sedaj Francija, in sicer 30 odstotkov; Anglija ima 5 odstotkov, Nemčija 2.

ANGLEŠKI CARINSKI ZAKON SPREJET

S 1. marcem stopi v veljavo 10 odstotna uvozna carina v Angliji, tako je sklenil parlament. Nadalje je sklenil pooblastilo za nameravani tarifni odbor, da se odredijo dodatne carine do 100 odstotkov vrednosti na blago iz onih držav, ki uporabljajo napram angleškemu blagu diferencialne carine. O vsem tem smo pisali že v posebnem članku, in se bo sedaj izvršilo.

Zaščita domače industrije

Po »Jugoslovanskem Lloyd« posnemamo:

Danes skoro niti dvoma ni več, da je industrija največji izvor narodnega bogastva. Baš radi tega streme vse države po tem, da svojo industrijo kolikor mogoče povzdignejo, kajti industrija daje državi tudi gospodarsko neodvisnost, brez katere si politične neodvisnosti niti misliti ne moremo. Za Jugoslavijo je industrija tem večje važnosti, ker razpolaga naša država z veliko množino surovin. Če namreč te izvažamo in uvažamo končne produkte, tedaj s tem dajemo inozemstvu dobiček, ki bi ga lahko sami imeli. Če vrhu tega upoštevamo še agrarni značaj naše države ter da odpade pri nas na vsakega poljedelca komaj 1-25 ha rodovitne zemlje, tedaj vidimo, da je prav industrija tista, kjer bi lahko zaposlili one poljedelce, katerih zemlja ne more rediti.

Potreba po povzdigi domače industrije se je pokazala takoj po vojni. Žalibog se je takoj začelo ustanavljati z mrzlično naglico in brez vsakega načrta številne tvornice, glede katerih se je pozneje izkazalo, da nimajo predpogojev za uspešen razvoj; morale so propasti. Skrbeti je treba za postopen razvoj industrije in samo take, ki imajo predpogoje za obstoj in razvoj. Dobro je treba pri tem paziti ali gre za industrijo za domače potrebe ali za izvoz; prva je vsekakor sigurnejša.

Če hočemo, da bo industrija res dobro proevitala, tedaj moramo imeti na razpolago cenene kapital, cenene surovine in cenene delovne sile. Razumljivo je, da ne moremo zahtevati pri vsaki industriji vseh teh pogojev. Gledati pa moramo predvsem na to, da imamo za dotične produkte potrebno doma, oziroma, da je ta potrošnja vsaj tako velika, da omogočuje rentabilen razvoj industrije.

Najtežje je pri nas s kapitalom. Domači kapital je vsekakor premajhen, treba se je ozirati po tujem, ki rad prihaja v državo, če najde tu rentabilnost in sigurnost. Delovnih moči imamo dovolj, surovin tudi, nekoliko slabše stojimo s strokovnim osebjem; reorganizacija strokovnega šolstva pa bo gotovo tudi ta nedostatek sčasoma odpravila.

Glavno sredstvo za dober razvoj domače industrije pa je pravilna carinska zaščita; ona mora voditi račun o potrebah gotove industrije kakor tudi z dejstvom, da ne gre preveč obremeniti konsumente. Domači industriji je treba nuditi svoboden uvoz surovin ter strojev, ki jih rabi; treba pa je tudi tujemu kapitalu nuditi čim večje ugodnosti za nemoten razvoj na naših tleh.

Če upoštevamo, da je v celotni jugoslovanski industriji zaposlenih okroglo 260 tisoč delavcev ter da znaša vrednost letne produkcije okroglo 15 milijard Din ter da se peča s poljedelstvom kakih 10 milijonov ljudi, katerih vrednost produkcije se ceni na kakih 16 milijard Din letno, tedaj šele vidimo, kako res velik pomen ima industrija za naše ne samo gospodarstvo, ampak za naše narodno bogastvo sploh. Upravičena je zato skrb, ki se posveča s pristojnih strani napredku in racionalizaciji domače industrije.

Oglašajte v »Trgovskem listu«!

»POT IZ KRIZE SVETOVNEGA GOSPODARSTVA«

Pod tem naslovom je imel Robert Mahler na Dunaju predavanje, ki je prineslo nove ideje in ki je zelo zanimalo. Razvijal je najprvo pot do krize in je govoril nato jasno in prepričevalno o zgubljenem ravnesju gospodarskega položaja. V dvigu nakupne moči konsumentov vidi Mahler poživljenje industrije, možnosti dela in s tem v zvezi tudi rešitev brezposelnosti in zaščito pred boljšeizmom. Sistem predavatelja predvideva mednarodno sodelovanje, računi pa brez vsake utopije natančno s sedanjimi razmerami in njih težočami. Ena prvih točk načrta se peča s strogo izračunljivo in natančno omejeno izdajo amortizacijskih blagajniških izkaznic kot dvigujočega kapitala nakupne moči, kot domačo akcijo vsake po tem načrtu skupno delujočih držav.

XII. Ljubljanski velesejm

G. Minister trgovine in industrije je odredil, da se velesejmi, ki se bodo vršili letos v Ljubljani in ki jih prireja uprava Ljubljanskega velesejma, in to prvi spomladanski od 4. do 13. junija, a drugi, jesenski, od 3. do 12. septembra, imajo smatrati kot službeno priznane razstave v smislu § 94 Pravilnika za izvršenje Zakona o zaščiti industrijske svojine od 1. maja 1928, da bi se za predmete industrijske svojine, razstavljene na teh velesejmi, mogla zahtevati zaščita na podlagi § 160 Zakona o zaščiti industrijske svojine v zvezi s §§ 90, 107 in 113 istega Zakona in §§ 95—99 gori navedenega pravilnika s pravico prvenstva od dneva razstave.

Čisto gospodarski značaj je po naredbi g. ministra trgovine in industrije priznan letošnjim glavnim prireditvam Ljubljanskega velesejma. Te prireditve so: XII. mednarodni vzorčni velesejm od 4. do 13. junija ter »Ljubljana v jeseni« od 3. do 12. septembra.

Dobava prodaja

Dobave. Gradbeno oddeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 4. marca t. l. ponudbe za dobavo pakfongpločevine in fibra. — Dne 10. marca se bo sklenila pri ministrstvu za promet v Beogradu direktna pogodba za dobavo telefonskih žic. — Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 10. marca t. l. ponudbe za tisk vozno rednih knjižic. — Gradbeno oddeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 11. marca t. l. ponudbe za dobavo tolčenega gramozja. — Direkcija državnega rudnika Senjski rudnik sprejema do 14. marca t. l. ponudbe za dobavo ključev, delov ključavnic in gumijevih mašil, karbida ter železa in nosilcev. — Dne 14. marca t. l. se bo vršila pri ministrstvu za promet v Beogradu ofertalna licitacija za dobavo avtomatičnih telefonov. — Pri Komandi 39. pešpolka v Celju se bo sklenila 16. marca t. l. direktna pogodba za dobavo fižola, makaron, riža, ješprenjčka, čebule in kisa. — Direkcija državnega rudnika v Banjaluki sprejema do 17. marca t. l. ponudbe za dobavo cilindričnih mehov, direkcija državnega rudnika v Kreki pa za dobavo masti za jamske vo-

zičke. — Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 18. marca t. l. ponudbe za tisk vozno rednih knjižic in knjig »Prometne določbe«. — Pri Intendanturi Komande Drav. divizije, oblasti v Ljubljani se bo sklenila 18. marca t. l. direktna pogodba za dobavo živil (riža, fižola, kave zdroba, čaja, sladkorja, čebule, krompirja, kisa itd.) Pri ekonomskem oddeljenju komande mornarice v Zemunu se bo vršila dne 21. marca t. l. ofertalna licitacija glede dobave mesnih konzerv. — Direkcija državnega rudnika v Velenju sprejema do 21. marca t. l. ponudbe za dobavo spiralnih svedrov in nožev za vrtnalne stroje. — Pri Intendanturi osiješke divizije v Osijeku se bo vršila dne 30. marca t. l. ofertna licitacija glede dobave petroleja. — Pri Direkciji državnih železnic v Zagrebu se bo vršila dne 7. aprila t. l. ofertna licitacija glede dobave železnih cevi. — (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Dobave. Dne 10. marca t. l. se bo vršila pri Dravski stalni vojni bolnici v Ljubljani licitacija glede dobave mesa, mleka in kruha za čas od 1. aprila do 31. junija 1932. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri isti bolnici.) — Dne 23. marca t. l. se bo vršila pri Intendanturi Komande Savske divizijske oblasti v Zagrebu licitacija glede dobave 13.200 kg petroleja. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri isti komandi.)

Dobava mesa. Ministrstvo vojske in mornarice, ekonomski oddelek v Beogradu razpisuje ustemene licitacije za dobavo mesa za čas od 1. aprila do 30. septembra 1932, ki se bodo vršile v dneh 23., 25., 27. in 29. februarja 1932. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.)

Oddaja zakupa in zgradbe buffeta na postaji Krapina se bo vršila potem ofertne licitacije dne 23. marca t. l. pri Direkciji državnih železnic v Zagrebu. (Oglas in pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.)

Oddaja zakupa in zgradbe kolodvorskega buffeta na postaji Grosuplje se bo vršila potem ofertne licitacije dne 21. marca t. l. pri Direkciji državnih železnic v Ljubljani. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji in načrti pa pri isti direkciji.)

Oddaja zakupa buffeta na postaji Rakek se bo vršila potem licitacije dne 23. marca t. l. pri Direkciji državnih železnic v Ljubljani. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri omenjeni direkciji.)

Nov poklic

za dame in gospe z vpeljavo strojnega plestarstva v hiši. Zajemčen zaslužek ca. 1500 Din mesečno.

ker prevzamemo izgotovljeno blago, plačamo zaslužek za pletenje in dostavimo v izdelavo prejo. Pišite še danes po brezplačne prospekte na **Domača Pletarska industrija**, št. 65, Josip Kališ, Maribor, Trubarjeva 6.

Trgovci! Naročajte blago pri tverdkah, katere oglašajo v »Trgovskem listu«!

VELETRGOVINA
kolonijalne in
špecerijske
robe

Jvan Jelačin
Ljubljana

Zaloga sveže prazene kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna posrežba!
Zahtevajte cenik!

KUVERTA
LJUBLJANA

Krlovská 2 Vofarski pot 1
TVORNICA KUVERT IN
KONFEKCIJA PAPIRJA